

Handlingsplan for SU 2018–2021

Revidert av fakultetsstyret 05.12.18

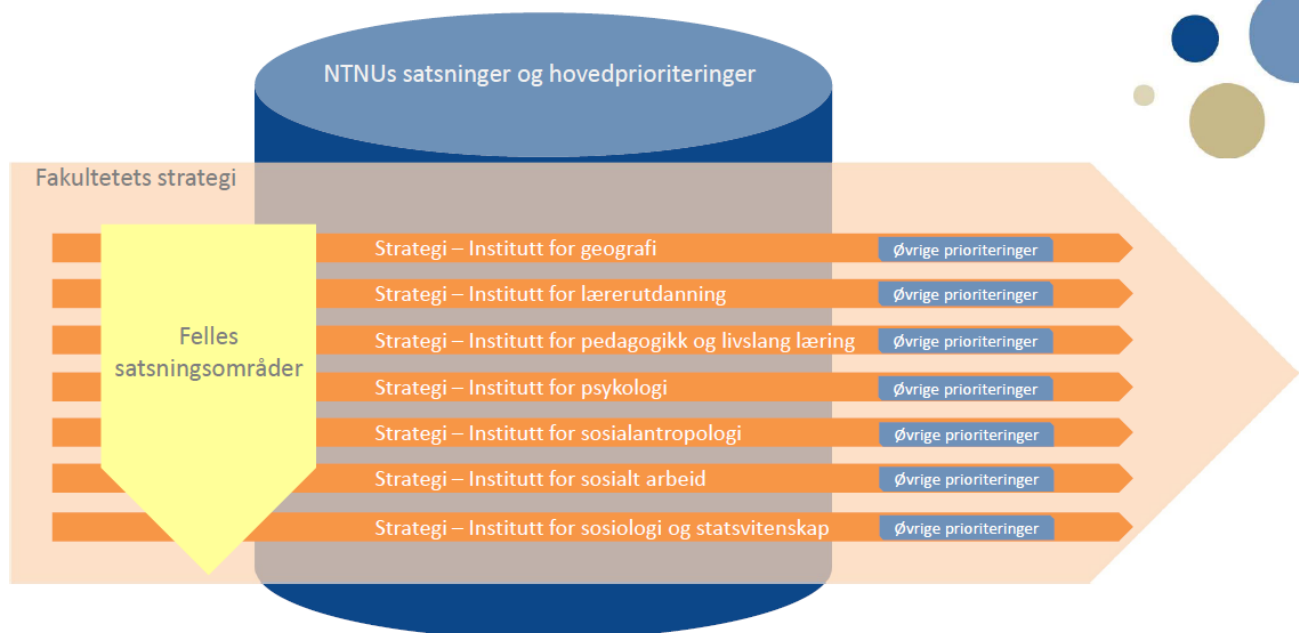
Innledning

Fakultetsstyret vedtok 01.02.18 strategien *Kunnskap for et bedre samfunn* (SUS 5/18). Gjennom denne skal Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap (SU) følge opp NTNUs visjon, strategi og hovedprioriteringer, og tilrettelegge for faglig utvikling ved instituttene.

NTNUs visjon er å bidra til realisering av FNs bærekraftsmål. Vår styrke ligger i en bred tilnærming til begrepet bærekraft, og forståelse av sammenhenger mellom individ, samfunn, miljø og teknologi. Kunnskap utviklet i våre fagmiljøer skal komme fellesskapet til gode, og bidra til et bedre samfunn nasjonalt og globalt.

SUs strategi konkretiseres i en flerårig handlingsplan som revideres årlig i forbindelse med utarbeidelse av fakultetets budsjett. Handlingsplanen angir prioriteringer, virkemidler og tiltak som skal iverksettes for å nå utviklingsmålene i strategien. Den skal også inneholde indikatorer for å vurdere måloppnåelse. Handlingsplanen oppdateres årlig med indikatorer og virkemidler. Instituttene skal utvikle egne strategier som skal bidra til at NTNU og SU oppnår sine utviklingsmål. Samvirket mellom fakultetets og instituttene strategier styrkes gjennom felles satsinger i handlingsplanen.

Grenseflaten og samvirket mellom NTNU, SU og instituttene sine strategier

Strategiske utviklingsmål for SU 2018–2025

SUs strategi inneholder 32 utviklingsmål for strategiperioden 2018–2025. I den første fireårsperioden er det behov for å konsentrere innsatsen omkring noen utvalgte områder. Fakultetet prioriterer felles satsinger som dekker flest mulig av utviklingsmålene, og slik sett samlet bidrar til best måloppnåelse.

Handlingsplanen samordner utviklingstiltak og virkemidler innenfor våre prioriterte, felles satsingsområder for tidsrommet 2018–2021:

1. Studentaktive læringsmiljø
2. Arbeidslivsamarbeid
3. Økt kvalitet i forskerutdanningen
4. Sterke forskningsgrupper

Satsingsområdene er valgt for å støtte opp under mange utviklingsmål. For eksempel vil satsingene på sterke forskningsgrupper, studentaktive læringsmiljø og arbeidslivsamarbeid alle bidra til målet om å skape fornyelse i offentlig sektor gjennom vår forskning og utdanning.

Handlingsplanen er ment som et prosessorientert verktøy for iverksetting av strategien. Dekan legger til grunn at instituttene vil arbeide på ulike måter med handlingsplanen, og at valg av virkemidler derfor vil variere. For flere av satsingene vil instituttene være på ulikt startpunkt, og de kan ha ulike utfordringer eller ulikt ambisjonsnivå når det gjelder arbeidet. Planen identifiserer ulike innsatsområder innenfor hver av de fire satsingene. Planen spesifiserer noen forventninger til aktiviteter og/eller resultater som alle instituttene skal nå på et gitt tidspunkt i planperioden. Disse framgår av beskrivelsene under de enkelte av satsingsområdene.

Felles satsing 1: Studentaktive læringsmiljø

Kvaliteten på våre utdanninger er avgjørende for å tiltrekke, beholde og utdanne attraktive og kompetente studenter. Våre studieprogrammer skal kjennetegnes av gode læringsmiljø med tydelige kunnskapskrav, varierte og utfordrende undervisnings- og vurderingsformer og god tilrettelegging av fysiske og psykososiale forhold. Dette skal bidra til sterkere fag- og profesjonsidentitet, bedre motivasjon, økt tidsbruk, og til redusert uønsket frafall. Bedre gjennomstrømming og rekruttering til våre masterprogrammer er et uttrykk for læringsmiljø med god kvalitet. Studieprogramledelse og samarbeid med studentdemokrati og linjeforeninger skal prioriteres og støttes gjennom ulike former for virkemidler på fakultets- og instituttnivå.

Varierte og utfordrende undervisnings- og vurderingsformer

Det faglige innholdet er det viktigste i emner og studieprogrammer. *Hvordan* faglærere tilrettelegger undervisningen er også av stor betydning for hva studentene lærer. Varierte og utfordrende undervisnings- og vurderingsformer er et spesielt viktig virkemiddel for å oppnå målet om god studiekvalitet. I 2020 skal studieprogrammene ha varierte undervisnings- og vurderingsformer i tråd med læringsutbyttebeskrivelsene, og ta vare på studietilsynsforskriftens forventninger til våre studieprogrammer. Studentenes tidsbruk skal samsvare med krav i studietilsynsforskriften. Formative vurderinger, og vurderingsformer der studentene samarbeider underveis og ved eksamen, skal styrke studentenes læreprosess og gi et godt utgangspunkt for framtidig arbeid. Studieprogrammene skal gi et internasjonalt perspektiv. I 2021 skal alle programmene tilby utvekslingsopphold gjennom oppdaterte og bindende avtaler som er relevante og kvalitetssikrede.

Sterk forskningsbasering

Vår undervisning skal være basert på aktuell og relevant forskning, og de som underviser skal ha høy og faglig relevant kompetanse. I 2020 skal alle våre bachelorprogrammer ha emner med vitenskapsteori og forskningsmetode. Alle bachelorprogrammer skal gi studentene erfaring med en forskningsprosess. Alle spesialiseringsemner på masternivå skal være aktivt knyttet til fagmiljøenes forskning. Valg av undervisnings- og vurderingsformer skal være både erfarings- og forskningsbasert.

Godt psykososialt miljø

Fagmiljøene skal arbeide aktivt med tiltak for å fremme et godt psykososialt studiemiljø. Fra 2019 skal alle instituttene ha et faglig oppstartsprogram for alle nye studenter, og legge til rette for samarbeid med linjeforeninger om sosiale tiltak gjennom hele studieløpet. Dette skal særlig prioriteres den første måneden i studiet. For å oppnå gode psykososiale miljø skal fagmiljøene samarbeide på tvers med å utvikle felles kunnskap. Identitetsarealer skal brukes aktivt for å fremme studentenes læringsmiljø.

Felles satsing 2: Arbeidslivsamarbeid

Praksisopphold og samhandling med arbeidslivet skal sikre at både arbeidsgivere og studenter blir mer bevisste på hvordan kompetanse fra våre studieprogrammer kan anvendes i arbeidslivet. Erfaring med arbeidslivet gjennom datainnsamling, oppdrag og praksis skal gi våre studenter et fortrinn på arbeidsmarkedet. Samarbeid på tvers av våre profesjonsutdanninger skal bidra til å ivareta et helhetlig og tverrfaglig perspektiv på oppvekst og livslang læring. Relevant og gjensidig samarbeid med arbeidslivet forutsetter formaliserte konkrete avtaler, strategisk prioritering og målrettet ressursbruk på institutt- og fakultetsnivå.

Studieprogrammer med arbeidslivsrelevans

Studentene skal ut i et arbeidsliv som er i omstilling. Våre studieprogrammer skal svare på denne utfordringen. Undervisnings-, lærings- og vurderingsformer tilpasset et digitalisert samfunn skal være en integrert del av alle studieprogrammer. Det skal legges vekt på tverrfaglighet og problembasert læring. I 2020 skal dette tydelig framkomme av studieprogrammernes læringsutbyttebeskrivelser. I alle våre profesjonsutdanninger skal samarbeid på tvers av profesjonene vektlegges for å bidra til helhetlig og komplementær kompetanse.

Praksis

Relevante former for praksiser og/eller arbeidslivsoppdrag skal bidra både til å øke og utvikle studentenes motivasjon og kompetanse. I 2021 skal det i alle studieprogrammer være tilrettelagt for å skrive bachelor- og masteroppgaver i samarbeid med frivillige organisasjoner, offentlige institusjoner og/eller private bedrifter. Det skal foreligge skriftlige avtaler med alle praksisinstitusjoner. I 2021 skal våre profesjonsutdanninger ha utviklet et samordnet veiledertilbud. Ordningen skal sikre at alle praksislærere/veiledere får relevant og nødvendig opplæring som bidrar til å styrke kvaliteten i praksisopplæringen.

Arbeidslivsrepresentasjon

Eksterne representanter i styrer, råd og utvalg skal være kontaktpunkter som bidrar til at våre studieprogrammer er relevante og framtidsrettede, og til kompetanseutveksling med arbeidslivet. I 2020 skal eksterne representanter bidra aktivt til helhetlig utvikling av studieprogramporteføljen gjennom deltakelse i programevalueringer og studieprogramråd. I tillegg bør arbeidslivsrepresentanter involveres som ressurser i rekrutteringsarbeid til alle våre studieprogrammer.

Felles satsing 3: Økt kvalitet i forskerutdanningen

Forskerutdanning er en av våre viktigste oppgaver og involverer alle våre fagmiljø. Våre kandidater skal ha de beste forutsetninger for å lykkes både innenfor og utenfor akademia. Det er en stor bredde i våre fagmiljø og i faglig innretning på ph.d.-prosjekter. Økt kvalitet i forskerutdanningen innebærer å utvikle en enhetlig forståelse av hva som kjennetegner forskerutdanning av høy kvalitet, hvilke virkemidler som bidrar til dette, og hvilket system som er nødvendig for kvalitetssikring. Lavt frafall og fullføring innen forventet tid er uttrykk for god organisering, tilrettelegging og oppfølging. Økt kvalitet innebærer også å bruke både faglige og administrative ressurser på en god måte.

Organisering

SU etablerer i 2018 to nye ph.d.-program med tilhørende programråd, ni fagretninger med ph.d.-utvalg, og ett administrativt ph.d.-forum. I løpet av første halvdel av handlingsplanperioden vil ansvar og oppgaver for alle råd og utvalg bli klart definert, og vedtatte tiltak skal iverksettes. Vi skal gjennomføre en intern evaluering i 2020, der programråd og fagretningenes utførelse av oppgaver og ansvar blir evaluert. Videre opprettholdelse av fagretninger fra 2021 forutsetter at de fungerer godt, utfører sine oppgaver og utøver sitt ansvar i tråd med forventningene.

Kvalitetssystem

Kvalitetssystemet for ph.d.-utdanning følger i stor grad av nasjonale krav, NTNUs ph.d.-forskrift og utfyllende retningslinjer, men må også utvikles lokalt på bakgrunn av diskusjoner i programråd, forskningsutvalg og fagmiljø. På noen områder er det rom for variasjon mellom fagretninger, mens det på andre områder skal etableres felles standarder. Det forventes at alle våre ansatte stipendiater får en god oppfølging som medarbeidere, blant annet gjennom oppstartsamtale og årlig medarbeidersamtale. I 2019 skal alle fagretninger ha innført midtveis- og sluttseminar. Alle kandidater skal ha en eller flere medveiledere i tillegg til hovedveileder. Hovedveileder skal normalt ha veiledererfaring. I 2020 skal SU tilby et veilederkurs for alle nye veiledere. SU skal organisere forum for erfaringsutveksling som er attraktive for etablerte veiledere. Fra 2020 må alle veiledere som oppnevnes ha dokumentert aktiv publiseringspraksis fra de siste år.

Gjennomstrømming/gjennomføringsgrad

Et helt sentralt uttrykk for kvaliteten på forskerutdanningen er at programmet får kandidatene fram til fullføring, og at dette skjer innen rimelig tid. Flere av de eksisterende programmene ved SU har for dårlig gjennomstrømming, og en forbedring på dette området er et sentralt mål for omorganiseringen av forskerutdanningen. I 2021 skal andelen kandidater som fullfører innen seks år (brutto) være på linje med gjennomsnittet ved NTNU. Vi skal i 2018 ta i bruk et nytt verktøy for framdriftsrapportering, og resultatene skal følges opp både av fakultet og institutt. Fra 2019 skal vi foreta en årlig gjennomgang av gjennomstrømming og frafall. Vi skal sikre oss god kunnskap om årsaker til forsinkelser som ikke skyldes lovpålagt permisjon, og iverksette tiltak på program- og fagretningsnivå.

Tilhørighet til et aktivt forskningsmiljø

Kandidatenes forankring i et aktivt forskningsmiljø er en viktig faktor for å fremme kvalitet i ph.d.-utdanningen. Dette gjelder både lokalt i fagmiljøet og større nasjonale og internasjonale nettverk. Planer for å oppnå dette skal inngå i opptakssøknaden. I 2020 skal instituttene anbefalinger om opptak på program vise kandidatens tilknytning til en aktiv forskningsgruppe. Det skal legges til rette for at ph.d.-kandidater, særlig de uten tidligere internasjonal erfaring, har mulighet til internasjonale forskningsopphold.

Felles satsing 4: Sterke forskningsgrupper

Det kollektive forskningsfellesskapet er viktig for å realisere forskningsstrategiske mål, bidra til faglig tilhørighet, synliggjøre forskningsaktivitet innad og utad, og stimulere til publisering og arbeid med søknader om ekstern finansiering. Forskningsfellesskapet er også en ressurs i ph.d.-utdanningen. Sterke forskningsgrupper er derfor det prioriterte felles innsatsområdet for å styrke og utvikle det kollektive forskningsfellesskapet. Det vil være variasjon i hvordan forskningsgrupper defineres. De kan ha ulik form, størrelse og varighet. Enkelte grupper er allerede godt etablert, med klare målsetninger og veldefinert tilhørighet, mens andre miljøer er i en tidlig fase av organiseringen. Denne variasjonen gjør at ulike tiltak vil være aktuelle for ulike grupper. Vi forventer en sterk utvikling på området i handlingsplanperioden. Dette vil forutsette faglig ledelse, strategisk prioritering og målrettet ressursbruk for å styrke forskningsgrupper fra både institutt- og fakultetsnivå.

Organisering og målsetninger

I løpet av første halvdel av planperioden skal det bli etablert en felles forståelse av mangfold og mulighetsrom for måter å organisere forskningsgrupper. Hver forskningsgruppe definerer egne målsetninger og prioriteringer, og synliggjør hvordan disse bidrar til å fremme ulike mål for det respektive institutt sin strategi og SU-strategien. Denne felles satsningen har rom for stor variasjon i de ulike forskningsgruppene planer og målsetninger. For enkelte grupper kan sentrale mål for forskningen være å styrke samfunnsrelevans, eller forskning som fremmer bedre undervisning. For andre vil for eksempel tilslag på grunnforskningsorienterte utlysninger for ekstern finansiering eller påvirkning av den internasjonale forskningsfronten være ambisjonen.

Publisering

Instituttene skal iverksette målrettede tiltak for å bidra til at fagmiljøet i 2021 publiserer minst på nivå med ledende fagmiljø nasjonalt. Det forventes at forskningsgruppene er en sentral del av denne prosessen. Det forventes at alle institutt analyserer situasjonen for sitt fagområde, og vurderer sine resultater når det gjelder kvalitet og omfang av vitenskapelig publisering.

Ekstern finansiering

Ved SU har vi en stor forskningsressurs i form av fast vitenskapelig ansatte og egenfinansierte ph.d./postdoktorstillinger. Likevel vil ambisiøse forskningsgrupper i de fleste tilfeller være avhengig

av ekstern finansiering, fra nasjonale eller internasjonale kilder, for å nå sine målsetninger. Alle forskningsgrupper bør ha en plan for å søke ekstern finansiering. Det forventes at instituttene stimulerer til, og kvalitetssikrer, søknader om ekstern finansiering som støtter opp under instituttens strategier.

Forskningsgrupper og relevans for fakultetets prioriteringer

I 2020 skal alle søknader om RSO-stillinger, forskningsstrategiske midler fra fakultet- eller NTNU-nivå, og eventuelle andre virkemidler fra fakultetsnivået, ha en tydelig forankring i en forskningsgruppe. Det må framgå av søknad og/eller instituttets prioritering hvordan det aktuelle tiltaket bidrar til å fremme forskningsgruppas målsetninger. Søknader om forskningstermin skal fra 2020 inneholde en redegjørelse for hvordan terminen vil bidra til å realisere instituttets forskningsstrategi. Det er en forventning at alle institutt utformer egne strategier og handlingsplaner, inkludert strategier for internasjonalt forskningssamarbeid, som gjør instituttets forskere i stand til å oppfylle disse forventningene når de søker om RSO, strategiske midler eller forskningstermin.

Virkemidler på fakultets- og instituttnivå

Overordnet kan det skilles mellom virkemidler som *stiller krav* til den faglige aktiviteten, og virkemidler som *tilfører ressurser* som skal bidra til måloppnåelse. Oppfølgingen av fakultetets strategi skjer gjennom fakultetets handlingsplan og strategier og handlingsplaner på instituttnivå. For å oppfylle målene i strategien må det brukes ressurser og iverksettes tiltak på både fakultets- og instituttnivå. Fakultetets ressurser fordeles gjennom prinsipper fastlagt i fakultetets viderefordelingsmodell (VFM) der omtrent 89% av den samlede bevilgningsrammen går til instituttene.

Fakultetsnivåets virkemidler er, for det første, knyttet til de krav og forventninger som stilles til prosesser og aktiviteter for å oppnå økt kvalitet i forskning, utdanning, strategisk personalplanlegging og i virksomhetsstyringen. Dette er forventninger til ressursbruk innenfor instituttens økonomiske rammer. Utviklingstiltak for å heve kvaliteten i bredden når det gjelder utdanning og forskning ved det enkelte institutt er i all hovedsak et instituttansvar. Instituttene må selv finansiere aktiviteter og prosesser knyttet til forventninger som er fastlagt i handlingsplanen. Handlingsplanen medfører på denne måten forpliktelser til ressursbruk på instituttnivå.

Fakultetsnivåets virkemidler er, for det andre, de ressursene som bevilges til felles strategiske satsinger. De strategiske ressursene på fakultetsnivå må i hovedsak knyttes til langsiktige aktiviteter og tiltak som kommer bredden av våre fagmiljøer til gode, og ikke enkeltinstitutter. For eksempel gjelder dette tidsavgrensede ressurstildelinger til å utvikle kompetanse og å legge til rette for erfaringsutveksling (beste praksis).

Det vil dessuten være noen større strategiske satsinger som krever målrettet ressursinnsats til utvalgte miljøer. Først og fremst gjelder dette forskningsstrategiske initiativer der det ligger forpliktelser eller forventninger om ressursbruk også fra fakultetsnivåets side. Tilsvarende kan vi tenke målrettet tildeling av ressurser til å bygge større sentra for utdanningskvalitet, eksempelvis SFU, eller nye studieprogrammer.

Ett viktig strategisk virkemiddel er tildeling av RSO-stillinger. Handlingsplanen stiller tydelige krav til strategisk forankring på forskningsgruppe- og instituttnivå som kriterium for tildeling av slike stillinger.